

Kunskapsutveckling genom medveten process

För utvecklingsprojekt ser jag som ett avgörande problem att de arbetar i ett lokalt, kontextbundet och tidsbegränsat sammanhang. Det är inte självklart att det där sker ett lärande, eller att kunskapen kan spridas till andra – ens med farthindrande dialogseminarier (metod par preference i Lärande utvärdering). Jag tycker dessutom att "lärande" är ett lite tamt begrepp, Jag talar hellre om "gemensam kunskapsutveckling", som antyder en mer aktiv hållning hos alla som deltar i interaktionen och som har ett tydligare perspektiv mot handlingsberedskap.

Allt det vi vet. Minus det vi kan säga.

Ett angreppssätt för att analysera den kontextbundna kunskapen utgår från begreppet "tyst kunskap", som först myntades av Michael Polanyi i *The Tacit Dimension* (1966). Dess motsats är "explicit kunskap".

Definitionen av tyst kunskap kan göras mycket enkel:

"Tacit knowledge is all that we know minus all we can say." (Guba och Lincoln i *Fourth Generation Evaluation*)

Problemet med den tysta kunskapen är att den är svår att förmedla:

"Tacit knowledge is personal, context-specific, and therefore hard to formalize and communicate. Explicit or 'codified' knowledge on the other hand, refers to knowledge that is transmittable in formal systematic language."

Citatet ovan är hämtat från *The Knowledge-Creating Company* (1995), skriven av japanska forskare, Nonaka och Takeuchi. En senare skrift av Nonaka (med två andra forskare, Toyama och Hito) belyser samma fält: hur man kan skapa utveckling och innovation genom att medvetet göra tyst kunskap explicit. De studerar japansk industriutveckling i företag som Nissan, Mitsubishi och Matsushita. Begreppet tyst kunskap är centralt i dessa analyser, liksom begreppen *techne* och *phronesis*, alltså Aristoteles' begrepp för ett par olika slag av kunskap: "veta-hur" och "veta-vad"/förtrogenhetskunskap, där den senare typen av kunskap är den som handlar om kreativ kapacitet.

Tyst kunskap är källan till innovativitet

De resonemang som förs kan appliceras på projekt som syftar till utveckling och innovation. Nonakas et al modell beskriver transformationssteg mellan de två olika typerna av kunskap och de ger konkreta exempel på hur företag utvecklar och använder ny kunskap genom att systematiskt processa de anställdas tysta kunskap. Därigenom skapas inte bara lärande organisationer, utan kunskapsskapande sådana, säger Nonaka et al, som ser den tysta kunskapen som innovativitetens källa i de företag de analyserar:

"Tacit knowledge of individuals is the basis of organizational knowledge creation."